

Bölüm 6

TÜRK BASINI IŞIĞINDA VAHDETTİN'İN KILIÇ KUŞANMA MERASİMİ (İKDAM, SABAH, TANİN, VAKİT, SERVET-İ FÜNUN ÖRNEĞİ)

Nevim TÜZÜN¹

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nde padişahlar, tahta çıktıktan sonra hükümdarlık şiarı olarak kılıç kuşanmışlardır. Osmanlı belgelerinde *Taklid-i seyf* veya *Taklid-i Şimşir* olarak da ifade edilen kılıç kuşanma merasimi, özellikle 17. yüzyıldan itibaren kanun olarak kabul edilmiş ve devletin yıkılışına kadar devam etmiştir. Bazı kaynaklarda Osmanlılardaki kılıç kuşanma merasimi, Avrupa'da kralların taç giyme merasimine benzetilmektedir. Zira Osmanlı ülkesini ziyaret eden Baron de Tott, kılıç alayı için: “*Bizde taç giyme töreni neyse Türklerde kılıç alayı odur*”² demiştir (Alikılıç, 2004: 52).

Osmanlı Devleti'nde hükümdarlık alameti olarak kabul edilen kılıç kuşanmanın ne zaman başladığı tam olarak bilinmemektedir. Bununla beraber yaygın bir rivayete göre; babasının yıllık vergi ve hediyelerini Konya'ya götüren Osman Gazi'ye, Mevlana Celâleddin Rûmî'nin oğlu Sultan Veled tarafından kılıç kuşatılmıştır. Osmanlı Devleti'nde kılıç kuşandığı kaynaklarda belirtilen ilk padişah ise Yıldırım Bayezid'dir. Ancak hükümdarlık sembolü olarak ilk kılıç kuşanma merasimi, 1421'de II. Murad'ın cülusundan sonra Bursa'da yapılmıştır (Özcan, 2007: 408). II. Mehmed'in İstanbul'u fethetmesi ile kılıç kuşanma merasimleri, İstanbul Eyüp'te yapılmaya başlanmıştır. Zira II. Mehmed, Ebu Eyyüb el-Ensâri'nin kabri üzerine bir türbe ve cami yaptırdıktan sonra burada hocası Akşemseddin tarafından kendisine kılıç kuşatılmıştır (Alikılıç, 2004: 54). Bu hadiseden sonra Osmanlı sultanlarının Ebu Eyyüb el-Ensâri'nin Türbesi'nde kılıç kuşanmaları kanun ve kaide haline gelmiştir (Uzunçarşılı,1988:189). Tüm bunlarla birlikte kaynaklarda padişahların Eyüp'te kılıç kuşandıklarına dair ilk bilgiye 16. yüzyılın sonunda rastlanılmaktadır. Öyle ki söz konusu tarihten itibaren Osmanlı kaynaklarında artık “*anane-i kadimden*” ifadesine yer verildiği görülmektedir (Karateke, 2017: 69).

¹ Dr., nevimtuzun@gmail.com

² Kılıç kuşanma merasimi her ne kadar Avrupa'da kralların taç giyme merasimine benzetilse de ikisinin birbirinden farklıdır. Zira kılıç kuşanma türbede gerçekleştirilen bir tören olduğu için uhrevi, taç giyme tören ise daha çok siyasi nitelik taşımaktadır.

Osmanlı Devleti'nde son kılıç kuşanma merasimi ise 4 Temmuz 1918 tarihinde tahta çıkan Vahdettin için düzenlenmiştir. 31 Ağustos 1918 Cumartesi Günü düzenlenen kılıç kuşanma merasimine dönemin basını da yoğun ilgi göstermiştir. İncelediğimiz dergi ve gazetelerden dönemin basınının söz konusu merasimin her safhasına geniş yer verdikleri anlaşılmaktadır. 31 Ağustos 1918 günü yayınlanan gazeteler aracılığı ile padişah Vahdettin'in kılıç kuşanma merasiminin nasıl yapılacağı ve merasime katılacak kişilerin kimler olduğu duyurulmuştur. Yine aynı gün yayınlanan gazetelerde padişaha kılıç kuşatmak için Şeyh Ahmed Senusi'nin Bingazi'den İstanbul'a geldiği belirtilmiştir. Bununla birlikte basında merasim için şehrin her tarafına bayraklar asıldığı, padişah güzergâhının süslendiği ve halılar serildiği ifade edilmiştir. 1 Eylül 1918 Pazar Günü çıkarılan gazeteler ise önceki gün gerçekleşen kılıç kuşanma merasimini manşetten ve ilk sayfalarından kamuoyuna duyurmuş, merasimin tüm ayrıntılarını kaleme almışlardır. Buna göre; padişah Vahdettin merasimin yapılacağı Eyüp'e gitmek için kara yolunu tercih etmiştir. Saat on buçuk civarında saltanat kayığına binen Vahdettin, halkın sevgi gösterisi arasında Haliç Köprüsü'nden geçerek Bostan İskelesi'ne ulaşmıştır. Devlet erkânı tarafından karşılanan Vahdettin, sonrasında merasim için Ebu Eyyüb'ül Ensar'ın Türbesi'ne gitmiştir. Padişah Vahdettin'e Şeyh Ahmed Senusi tarafından Hz. Ömer'in kılıcı kuşatılmıştır. Kılıç kuşanmadan sonra Vahdettin iki rekat namaz kılmış ve Edirne Kapısı'na gitmiştir. Burada tebrikleri kabul eden padişah, Fatih Sultan Mehmed'in Türbesi'ni ziyaret etmek için yola çıkmıştır. Ziyaret sonrasında ise padişah, Hırka-i Saadet Dairesi'ne giderek dua etmiştir. Vahdettin ardından Bağdat Kasrı'na giderek bir süre dinlenmiş, akşama doğru da vapura binerek saraya geri dönmüştür. Tüm bunların yanı sıra dönemin basınının kılıç kuşanma merasimlerinin Osmanlı Devleti ve halkı için ne derece önemli olduğunu belirten birçok yazı kaleme alındığı, söz konusu bu yazılarda da Vahdettin'e övgüler dizildiği görülmektedir.

KAYNAKLAR

Sürelî Yayınlar

1. Taklid-i Seyf Merasim-i Mahsusası, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
2. Beyazıt Meydanı'nda, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
3. Saray-ı Hümayundan Hareket, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
4. Eyyüb Sultan'da, Edirne Kapısında, Hazreti Fatih'in Türbesi'nde, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
5. Eyyüb Sultan'da, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
6. Kılıç Kuşanma, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
7. Atiye-i Aliye-i Hazreti Hilafetpenahiye İstanbul Şehir Eminin Arızası, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
8. Ahd-ı Celil-Kılıç Alayı, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
9. Senusi Şeyh Efendi Tarafından Zat-ı Şahaneye Kılıç Kuşatılması- Merasime Aid Tahsisat ve

Tarih Araştırmaları

- İntibaat, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
10. Türbe-i Şerifte, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 11. Hz. Fatih'in Türbesi'nde, *İkdam Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 12. Müslümanların Büyük Halifesi Sultan Mehmed Han Sadis Hazretleri Dün Eyüp'te Taklid-i Seyf Merasimine İcra Buyurdular, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 13. Siyasiyat- Kılıç Alayı Bugün İcra Edilecektir, *Tanin Gazetesi*, 31 Ağustos 1918.
 14. Taklid-i Seyfiye Merasimi, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 15. Siyasiyat- Kılıç Alayı, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 16. Padişahımızın Kılıç Kuşanma Merasimi, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 17. Güzergâh-ı Hümayunda, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 18. Dolmabahçe Sarayı Hümayununda, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 19. Tebriken Selavat-ı Hümayun, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 20. İrsal-i Haya Duası, *Tanin Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 21. Kılıç Alayı Programı, *Sabah Gazetesi*, 31 Ağustos 1918.
 22. Ahmed Senusi Hazretlerinin Muvasalatı, *Sabah Gazetesi*, 31 Ağustos 1918.
 23. Teşrifat Müdüriyet-i Umumiyesi'nden, *Sabah Gazetesi*, 31 Ağustos 1918.
 24. Sultan Mehmed Han Sadis'in Kılıç Alayı Merasimi, *Sabah Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 25. Dün Eyüb Camii Şerif'inde İcra Edildi- Kılıç Şeyh Senusi Hazretleri Tarafından Kuşatıldı, *Sabah Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 26. Kılıç Alayı, *Servet-i Fünun Dergisi*, 5 Eylül 1918.
 27. İstanbul Postası, *Servet-i Fünun Dergisi*, 5 Eylül 1918.
 28. Alay Gününde-İstanbul Ahalisinin Şevk ve seduri, *Servet-i Fünun Dergisi*, 5 Eylül 1918.
 29. Sevgili Padişahımız Altıncı Mehmed Sultan Vahdettin Han Hazretleri'nin Türbeyi Hazret-i Halid'de Kılıç Kuşanma Merasimi, *Vakit Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 30. Kılıç Kuşanma Merasimi, *Vakit Gazetesi*, 1 Eylül 1918.
 31. Kılıç Alayının Eyüb'ten Hareketi, *Vakit Gazetesi*, 1 Eylül 1918.

Tetkik Eserler

1. Akyıl, L.(2017). Osmanlı Devleti'nde Siyasi Ritüeller, *International Journal of Academic Value Studies*, Vol:3/17,ss.205-212.
2. Armağan, M.& Heyet.(1996). *Osmanlı Ansiklopedisi*, C.7, İstanbul: İz Yayıncılık.
3. Atalar, M.(1981). Osmanlı Padişahları, *Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, C: XXIV, ss.425-460.
4. Bardakçı, M.(2006). *Şahbaba*,(Birinci Baskı), İstanbul: İnkılâp Kitapevi Yayınları.
5. Baykal, E.(2008). Osmanlı'da Törenler,(Basılmamış Doktora Tezi), Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Çalışkan, F.(1989). *Osmanlı Devleti'nde Teşrifat Kalem ve Teşrifatçılık*,(Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
7. Karateke, H. (2017). *Padişahım Çok Yaşa*,(Birinci Baskı), İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
8. Kılıç, D. A. (2004). *İmparatorluk Seremonisi*. (Birinci Baskı), İstanbul: Tarih Düşünce Kitapları Yayınları.
9. Kılıç, D.A. (2002). Osmanlı Saray Teşrifatı ve Törenleri, *Türkler Ansiklopedisi*, C:9,Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, ss.1621-1640.
10. Koçu, R. E. (1960). *Osmanlı Padişahları*, (Birinci Baskı),İstanbul: Nebioğlu Yayınları.
11. Kurtaran, U.(2014).Osmanlı Devleti'nde Şehzadelik Kurumuna Yeni Bir Bakış: Şehzadelerin Doğumu, Yetiştirilmesi ve Tahta Çıkış Süreçleri Hakkında Bir Değerlendirme, *Turkish Studies*, Volume:9/4 Spring, p.759-778.
12. Küçük, C.(2003). Mehmed VI. Maddesi, *İslam Ansiklopedisi*, C:28, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, ss.422-430.
13. Özcan, A.(2002). Kılıç Alayı Maddesi (Birinci Baskı),*İslam Ansiklopedisi*, C:25, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, ss.408-410.
14. Tektaş, N.(1999). *Saraydan Sürgüne 2*,(Birinci Baskı), İstanbul: Burak Yayınları.

Tarih Araştırmaları

15. Uzunçarşılı, İ. H.(1988). *Osmanlı Devleti'nde Saray Teşkilatı*.(Birinci Baskı), Ankara: Türk Tarih KurumuYayınları.
16. Yılmaz, M. (2010).*Osmanlı'da Töre, Tören ve Alaylar*,(Birinci Baskı), İstanbul: Elit Kültür Yayınları.
17. Yüksel, M.(2018). *Sultan Vahdettin*,(Birinci Baskı), İstanbul: Eftalya Yayınları.

Ekler

Ek 1 : 5 Eylül 1918 Tarihli Servet-i Fünun Dergisi Örneği.